

Cuba Convertible

Ronddobberend op een azuurblauwe Caribische zee ten zuiden van Miami, ontdekt Columbus in 1492 Cuba. Wij zetten er 516 jaar later onze eerste voet aan wal. Het zou nog 2 ½ uur duren voor ook de fietsen weer in ons bezit waren. Piet Hein veroverde in die tussentijd in 1628 de zilvervloot.

Het EI van Columbus.

Christoffel Columbus kreeg bij een diner na zijn terugkeer in 1493 van Kardinaal Mendoza het verwijt dat het eigenlijk heel makkelijk was geweest om de "nieuwe wereld" te ontdekken, de kardinaal zei dat hij "dat zelf ook wel gekund had". Daarop verzocht Columbus de aanwezige personen een ei rechtop te laten staan. Verschillende aanwezigen probeerden dit, maar het lukte niemand. Hierop pakte Columbus zelf het ei, tikte 't met de punt op tafel. Op de deuk die ontstond bleef het ei kaarsrecht staan. Hij zei vervolgens: "Het verschil, mijne heren, is dat jullie dat hadden kunnen doen, maar dat ik het daarentegen daadwerkelijk gedaan heb".

Zo kwamen ook wij, de daad bij het woord voegend, in Cuba en ontdekten in een notendop, dat de Castro's het op deze "oude wereld" voor het zeggen hadden en een gelijkwaardig duo vormden. De Cubanen zelf stammen niet rechtstreekse af van Fidel, wel zien ze hem als een founding father, zij worden in tegenstelling met het beginsel echter wel ongelijkwaardig behandeld. Zo op het oog wonen zij gelukkig als broers en zussen op dat hemels eiland in de zon. Ruwweg 1100 km.lang en 100 breed lag het er zacht glooiend tot bergachtig, uitnodigend op ons te wachten. Bij het aanvliegen zagen we de pico Turquino met een top van 2560 uittoeren.

De 75% blanken van nu mengden zich met voormalige slaven en immigranten, daardoor kun je je in sommige delen in Afrika wanen, denken dat je in India bent en niet verbaasd zijn van de verpletterende schoonheid die sommige types uitstralen en zo maar weer geflankeerd worden door nazaten van de reus Argus uit de Griekse mythologie, die 100 ogen had, waarvan er slechts 2 tegelijk sliepen.

Het zijn die ogen en oren die Cuba zo boeiend maken, hoofdzakelijk gevat in het strenge gezicht van de Overheid, die letterlijk alles controleert. Van 't sporadische internet tot voedselbonnen in de Cubanen - winkels, tot de speciale voor de toeristen. De schijn die als een sluier over de werkelijkheid heen hangt, toont welhaast een vriendelijk blijde maatschappij. Zo te zien is er geen openbare dronkenschap of criminaliteit. Bijna onzichtbaar bedelen mensen om geld of voedsel, handelt een ieder in sigaren of snuisterijen, exploiteren er velen 'n Casa Particulares, koken voor gasten overheerlijke maaltijden, bestaat er een intensieve ruilhandel volgens het principe van vraag en aanbod. Tegelijk verkeren er vele arme mooie jongens en meisjes met de meer welvarende bovenlaag en is liften en flirten een mooi woord voor prostitueren.

Veiligheidsmensen begeleiden dit grandioze proces waarin de schijn bedriegt, zij brengen de inwoners bij tijd en wijle de boodschap op te draven voor hoogwaardigheidsbekleders die een regio bezoeken, zij dirigeren het spontane klappen en controleren op uiterst minutieuze wijze de voedselaankopen via diverse kassa's.

Het enige wat gratis lijkt is de gloeiende zon die onbarmhartig schijnt tot de duisternis invalt en de Salsa en opwindende Cubaanse muziek de huizen of hutjes binnendringt. Er binnen verdrinken de mensen nutteloze verdiende Cubaanse peso en of proberen met dansen en muziek hun onderhuidse verdriet te ontladen. Overdadig zijn de fruitbomen, je kunt ze in alle soorten en maten 's morgen zo voor het ontbijt plukken.

Een gecompliceerd patroon van leven waarbij je moeilijk een helder onderscheid kunt maken tussen wie wat, waar en hoe op welk moment suprême is. Zij hebben geleerd zich op weergaloze manier in talloze bochten te wringen. Traag leren wij daarmee omgaan. Blij verlies je zo een paar peso's, peso's die je liever als een beloning had willen geven, dan je gecharmeerd ontftutselt te voelen.

Dit alles met een overtuigende glimlach en soms stevige omarmingen die veronderstellen dat je met bloedverwanten van doen hebt. Het land zelf biedt erg veel moois, de natuur is gul met haar rijkdom en de oude paleizen verbeelden de illusie van weleer. Wij fietsen hier met een gepast gevoel voor verhoudingen doorheen, parkeren onze voor dit land te dure fietsen in de receptie van het museum, krijgen voorrang bij de ijswinkel Coppelia, waar Cubanen geduldig vrolijk in de lange rij staan en ons voor willen laten gaan. Niet gedaan! We zwaaien wat onhandig zoals Pieter van Vollenhoven, raken voorzichtig de uitgestoken handjes van kinderen die uit de huizen en scholen komen stormen, 'olah' neemt accentloos de plaats van ons hallo in.

Op de bijzondere begraafplaatsen betalen we een peso als iemand op onze fietsen past, zien de nabestaande de traditie voltrekken om na 2 ½ jaar terugkomen bij de kist en de geschoonde botten in een minikistje bijzetten. Zij bewieroken dan ter plaatse de levensstijl van de persoon, drinken extra zoals hij of zij dat bij leven deed. Ingeval van een casanova, dansen de vrouwen rondom zijn graf en beelden samen het versieren en vreemdgaan uit.

Wij fietsen over het betoverende land met een tempo dat ons liet proeven van de geur die het land produceert en wat ons voor ogen en voor de wielen kwam. Wissen zo nu en dan het zoute zweet van onze huid en de druppels van het hoofd, genieten van de onverwachte panorama's, de werkende ossen met aan elkaar gekoppelde markante koppen door het te ploegen land, door de vissersbootjes op rivieren en praten met de ploeterende man of vrouw die in het zweet des aanschijs een droge snee brood verdient of doet alsof!

Een Cubaanse cowboy doet niet onder voor die uit de States, hij verplaatst zich over smalle stroken die de paardenhoeve naast de snelwel vormen. Vangt met de lasso een uitgebroken stier, verliest

daarbij zijn Stetson en loodst hem met hek en al van de autopiste ('n beetje deA2). Bijna indirect stuift er heel soms een soort tour de France voorbij, alles moet aan de kant en pas op de plaatsmaken, alsof Fidel zelf een sprintje wil trekken. Wij drukken ons aan de kant en steken net als Hansje Brinkers de vinger in de spreekwoordelijke dijk achter ons.

Het land kent evenveel tegenstellingen als het gelijkwaardigheidbeginsel doet vermoeden. Je hoort er bij door voor volk en vaderland 9 uur per dag te werken, elkaar soms te verraden en daarvoor tussen de 10 en 20 twintig Cubaanse peso's per maand (+/- 10 euro) voedselbonnen, w.o. 1 kip per maand, te ontvangen. De rest moet worden bijverdiend, w.o. via economie van de zwarte markt die welig tiert. Zij hopen echt op een omwenteling, één die de teloorgang zal stoppen en de burgers het leven en geluk terug te geven.

De kansen lijken minimaal. Er zijn maar 3 kandidaten, w.o. Fidel's broer Raúl. Het toerisme is hun melkkoe, maar wordt uitgemolken, de uiers hangen slap. Toch konden wij genieten van de levenslust van de bewoners en de prachtige natuur. Het ? dringt zich echter op als de mensen zonder enige schaamte bedelen om geld en voedsel, of hebbedingetjes. E.e.a. terwijl onze fietsen en tassen b.v. een getekende notitie krijgen, om met de bus naar een moeilijk bereikbaar gebied worden vervoerd.

Het was een zeer leerzame reis. Op de Malecón, de brede boulevard die de zee en Havana scheidt, maak ik een val. Het natte sop van de Caribische zee dat over de kademuur is geslagen, is veranderd tot een laag groene zeep. Er is geen houden aan, ook Han schrikt en schuift onderuit. We komen schuin tegenover de Amerikaanse ambassade tot stilstand, die parkeerplaats staat vol met 138 stalen 30 meter hoge vlaggenmasten, zwart met de ster van Ché Quevara. De lichtbeelden die de Amerikanen uitzenden, worden zo onzichtbaar voor de Cubanen.

Een zeer grote poster laat "Bush + Luis Posada Carriles = Hitler" zien, dat doet de toeristen uit het westen opschrikken en met de neus op de feiten gedrukt houden. Een bizarre voorstelling die niet geheel uit de duim schijnt te zijn gezogen. Carriles is opgeleid door de CIA en was betrokken bij diverse aanvallen, w.o. een vliegtuigramp waarbij 73 mensen (w.o.11 jeugdige leden van het Cubaanse schermteam) om het leven kwamen.

Tijdens die val op de Malecón en de verwarring bij het opstaan, maakt Han snel een prachtige foto, terwijl we door de bewakers aan de overkant dringend gemaand worden ons snel uit de voeten te maken.

Bij een fietstocht naar Esparanza maken we wel vrienden door aan 3 honden restjes brood te voeren, als dank volgen ze ons zo'n 7 kilometers hijgend en met tong uit de bek, kris kras tussen onze fietsen.

Ondertussen leverden zij een harde strijd met rivaliserende bendes uit andere territoria. Eenmaal verlost van de geadopteerde vijanden, eten we een mini banaan als toetje. In mijn verbeelding zie ik ze echter en roep; "nee hè". We staan even verbijsterd van schrik en barsten dan in lachen uit, het had waar kunnen zijn.

Een heuse professor van de universiteit, we zouden er meer gaan ontmoeten, vertelt onder een Cuba-libre dat het door ons zo aanbeden internet in Cuba niet werkt, het leeft er nauwelijks. De overheid checkt alle berichten tot achter de komma argwanend. Bij geringste twijfel, volgt al gauw een verhoor. Hij vult zijn vrije uurtjes door op straat met toeristen te praten en zich verdienstelijk te maken. Zijn professie dwingt hem een loyale communist te zijn, wel op een sociale manier. Hij, verdient evenveel als iedere man of vrouw in de straat.

Als je aan die voorwaarden voldoet krijg je gratis onderwijs en medische verzorging en kinderopvang. Andersom wordt je uitgesloten en bij elke stap als een verdachte extra in de gaten gehouden. Het land kan op diverse manieren zo extreem warm zijn, dat de grond te heet onder je voeten wordt. Maar je familie dan!

Op onze toer door Havana fietsten we abusievelijk een keer verkeerd en aarzelen met de fiets nog in de hand. We worden door een motoragent gestopt, een model macho met donkere zonnebril, die Han met de wijsvinger beveelt te komen en met diezelfde priemende vinger pal voor hem te gaan

staan. Mij verbiedt hij over te steken. naar de rotonde. Bijna 'n kwartier leest hij haar paspoort en visum en begint dan een bekeuring te schrijven. Kennelijk jaloers op de fietsen, onze Koga - Myata's 'signature', wil hij weten wat de bedoeling daarvan is. Han duidt door met de linker arm over haar hoofd te zwaaien', dat zij van Amsterdam naar Havana zijn gevlogen. Met de andere maakt ze duidelijk dat ze ook weer terug zullen vliegen! Zij moet de reispapieren tonen. Intussen ben ik toch stiekem toch overgestoken en probeer een foto van hem te maken. Hij weigert dat en binnen luttele seconden, verscheurt hij zijn bekeuring. Een politieman in schaapskleren, die nodig geschoren moest worden.

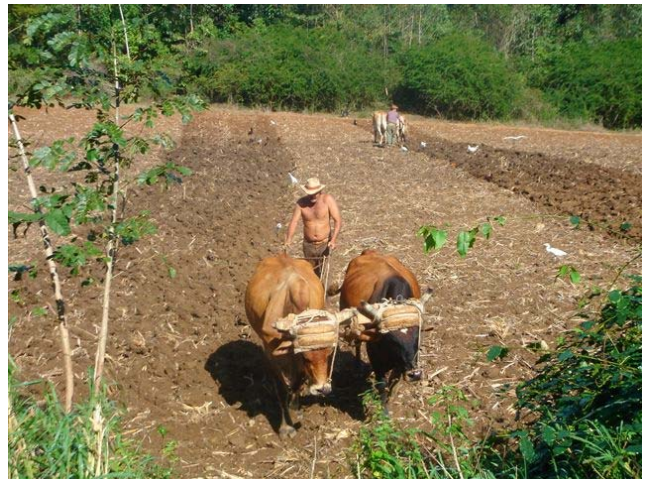

In een zijstraat herkennen we de weg naar ons hotel Deauville, wat ons in het donker een gribus leek met duistere figuren, lijkt nu een schilderachtige buurt waar tal van gekleurde mensen in goede harmonie met elkaar samenleven. Onderweg er naar toe wippen we even hotel Plaza binnen, bijna niet als zodanig te herkennen. De geüniformeerde bewakers weten beter. Zij

openen galant de monumentale deuren en nodigen ons uit met fiets de lobby in te rijden. Daar staan zij een uur onder hun toezicht terwijl wij iets drinken en de lunch gebruiken, een damesorkestje speelt salsamuziek, de jongste zingt en lacht met knipoog naar ons. We zijn er verlegen van.

Die valse schaamte gaat snel over als wij in onze eerste Casa aankomen. De kamers zijn prachtig, evenals het eten en drinken. Lobster met rijst, de biertjes staan koud. Het echtpaar glunderde, dit zijn extra inkomsten tegen een gangbaar tarief en met grote zorg klaargemaakt. Zelf eten zij niet zo uitgebreid, horen we later.

Overnachten in een Cabin's is iets anders, het Moka hotel is volgeboekt maar in het bos 4 km. verderop staan met riet gedekte hutjes op hoge palen en een houten trapje door een luik. Voor de douche en het toilet moeten we in de nacht over het veld struinen en met 'primitief' genoeg nemen. Wij gaan terug., dat is althans de bedoeling. Na een glibberige tocht over rotsen en bruggetjes, wachten wij 1 ½ uur in doodse stilte en in het pikkedonker op een taxi die was besteld. Het personeel is dan allang vertrokken. De angst kruipt omhoog naar de keel, voor onze mobiel is geen ondersteuning. Als wij teneinde raad zijn komt wiebelend een lichtje dichterbij, als het onze chauffeur blijkt te zijn ademen wij weer vrij en verdwijnt heel langzaam de adrenaline.

Een soortgelijk uithoudingsvermogen heb je soms ook wel nodig om in een hotel een kamer te reserveren, zonder enige bloot of plaatsvervangende schaamte zeggen zij volgeboekt te zijn. Een blind paard ruikt dat ze liegen. Waarom zouden zij ook, zonder gasten verdienen ze even veel of weinig. Het gaat toch maar naar de Staat, als je hetzelfde hotel echter binnenstapt en een kamer vraagt, is er volop keus en geen enkel probleem.

Geheel anders is dat met de Casa Particular, als toerist wordt je op straat aangesproken en tot irritatie toe een Casa ingelokt met goed eten en drinken. Zij dragen foto van de Casa en briefjes met engelse tekst er op bij zich, trekken vriendelijk doch indringend aan je mouw of lopen met je mee om het aan te wijzen.

In een regenwoudvariant fietsen met hoge temperaturen en een zeer hoge vochtigheidsgraad is een geen droog feestje, wel erg veel energie. De bomen staan tegen de berghellingen, gelukkig moet je af en toe stoppen om de Majawa bloemen en de koningspalm te bewonderen, de nationale boom van Cuba. Of het 'kruidje-roer-me-niet' aaien, Bij die aanraking vouwen de 1 cm.lange blaadjes zich dicht en de bladsteel kantelt mee in de richting van de stam. Net Cubanen in een netelige situatie. Wij klimmen dan uitgerust weer op de fiets en trappen de laatste kilometers omhoog, buigen onze rug en het hoofd devoot neerwaarts.

Ons vermogen tot verbazen neemt zienderogen af en leeft even snel weer op als 2 bromfietzers ons passeren, met aan beide kanten van de bagagedrager een levend varkentje (geen biggetje)

vastgebonden, plus een op schoot van de bijrijder. Gillend van angst en waarschijnlijk pijn van het gloeiende motorblok. Verderop stoppen ze even om de kostbare vracht te kalmeren en opnieuw vast te binden, en hup daar gaan ze weer luid lachend. Het vervoer is erg primitief en lijkt voor een deel zo uit de middeleeuwen te zijn gestapt, ossen, paarden met alle mogelijk soorten zelfgebouwde wagentjes er achter, riksja's of een opgegeven fiets met houten pedalen, geen spatborden, geen versnelling en veel roest. Boerenkarren worden omgebouwd tot luxe vervoermiddelen met louter staanplaatsen. Voor hen letterlijk en figuurlijk een hele vooruitgang, zij groeten ons enthousiast en trots.

Onze contacten met de Tabak en de Salsa, doen we op langs de routes met fantasierijke namen. We zagen de teelt op de velden, het sigaren maken in de fabriek met veel stank en monotoon werk. We bezochten het winkeltje, de sigaren en prijzen rijzen daar de pan uit. In de eenvoudige werkplaats van Pedro, een kleine particulier die het beroep van zijn vader overnam, zagen we de trots van zijn vakmanschap op het gezicht en in zijn pretogen. Zijn dunne bruine vingers pakken de sigaren voorzichtig in en schudde ons de handen, hij schaterde van het lachen toen ik vertelde zelf niet te roken!

De Salsa hebben wij gehoord en gezien, tegelijk bekoorlijk gevonden. In het bijzonder van de jeugd tot zo'n 30 jaar en de ouderen die stram, maar strak de bewegingen accentueren die tot de verbeelding spreken. Op straat of op een druk dorpsplein, waar wij bijvoorbeeld gevangen werden door het inhoudelijke van de dans. Er spelen 3 oude muzikanten in de schaduw, onopvallend op een bankje tegen de muur. De onwillekeurig invallende stemmen klinken hard en het staccato is heftig. De oude man op het plein beweegt bijna niet tijdens het dansen, het lijken eerder schijnbewegingen die ik in gedachten zelf liet uitgroeien. Zeker nu wij de betekenis er achter wat beter hebben leren kennen. De straten veegsters bewogen als strenge meesteressen glimlachend en in stijl om de verlegen toeristen heen, de peso's kwamen zo geluidloos in de draagtas op de rug.

De huidige mode is een lust voor het oog, gewaagd, super kort maar krachtig met smaak en uitbundige sensibeleit, gepaard aan grandeur van de iets gevorderde man of vrouw. Parfums met inspirerende geuren van de exotische Cubaanse bloemen. Je zou bijna mogen zeggen, het opsnuiven is meer dan voldoende.

Dat spitsroede lopen overkwam ons ook toen wij het timide gedrag van bewoners door een Cubaanse bril wilden bekijken. 97% van de toiletputten staan gewoon een wat blote pot te zijn, weliswaar met bevestigingsgaten op de goede plaats. Er valt niets te kijken, laat staan er bij gaan zitten. De zit is laag, spatten is er

niet meer bij is, het wonder van de armoe. Ernest Hemingway kon hier goed mee leven, hij bracht er

zijn laatste levensjaren door en schreef er 'de oude man en de zee', in zijn favoriete bar in het oude Havana staan nu elke dag en avond mensen die dat gevoel virtueel met hem willen delen, door een echte bojito te drinken. Een drankje gemaakt van rum, limoenen en rietsuiker. Hij benam zich op 2 juli '61 met een schot uit zijn favoriete geweer het leven, zijn vader, broer, zuster en kleindochter gingen hem voor.

De routeboekjes van Vlieg & Fiets zijn uiterst precies, zorgvuldig geschreven en voorziet in tal van wederwaardigheden w.o. overnachtingsmogelijkheden.

Varadero hebben we overgeslagen. Op een voormalige scheepshelling met zoonaanbidders is het sowieso moeilijk fietsen, ook al is de 20 km. lange pier nu geëffend. De voormalige vissers en zoutdelvers zouden zich in hun graf omdraaien over al die luxe hotels die er nu staan. De populaire maffiabaas Al Capone had er zijn smokkeloverslag en zijn mokkeltjes! Door de Cubaanse revolutie in 1959 vielen deze luxe gebouwen in handen van de Staat. Tijden veranderden, maar de badgasten bleven er komen. Nu met karrenvrachten en een stoet aan vliegtuigen, komen toeristen w.o. Canadezen en Nederlanders het land in.

Uiteraard zijn de door ons gereden routes de wegwijzers geweest voor deze boeiende reis door een gecompliceerde natie, zowel het westen, midden en het oosten van Cuba zijn bekoorlijk op een geheel eigen manier. Van een groen regenwoud tot bergachtig kale delen met een persoonlijke aantrekkingskracht in plaatsen als Havana, Vinales, Las Terrazas, San Diego de Los Baños, Cienfuegos, Trinidad, Sancti Spiritus. Af en toe luxe hotels met een halve bezetting en restaurants met meer veiligheidsmensen dan bezoekers, laat staan criminelen. De Italiaanse taal virtuoze in ons gezelschap, wist dat met veel gevoel in Spaans om te zetten, een entree die ons veel leerde over het land, de bewoners en omgekeerd ons zelf. Cuba Convertible

Han en Joop

Met vrienden Wilmy en Wim, reisgenoten met karakter.